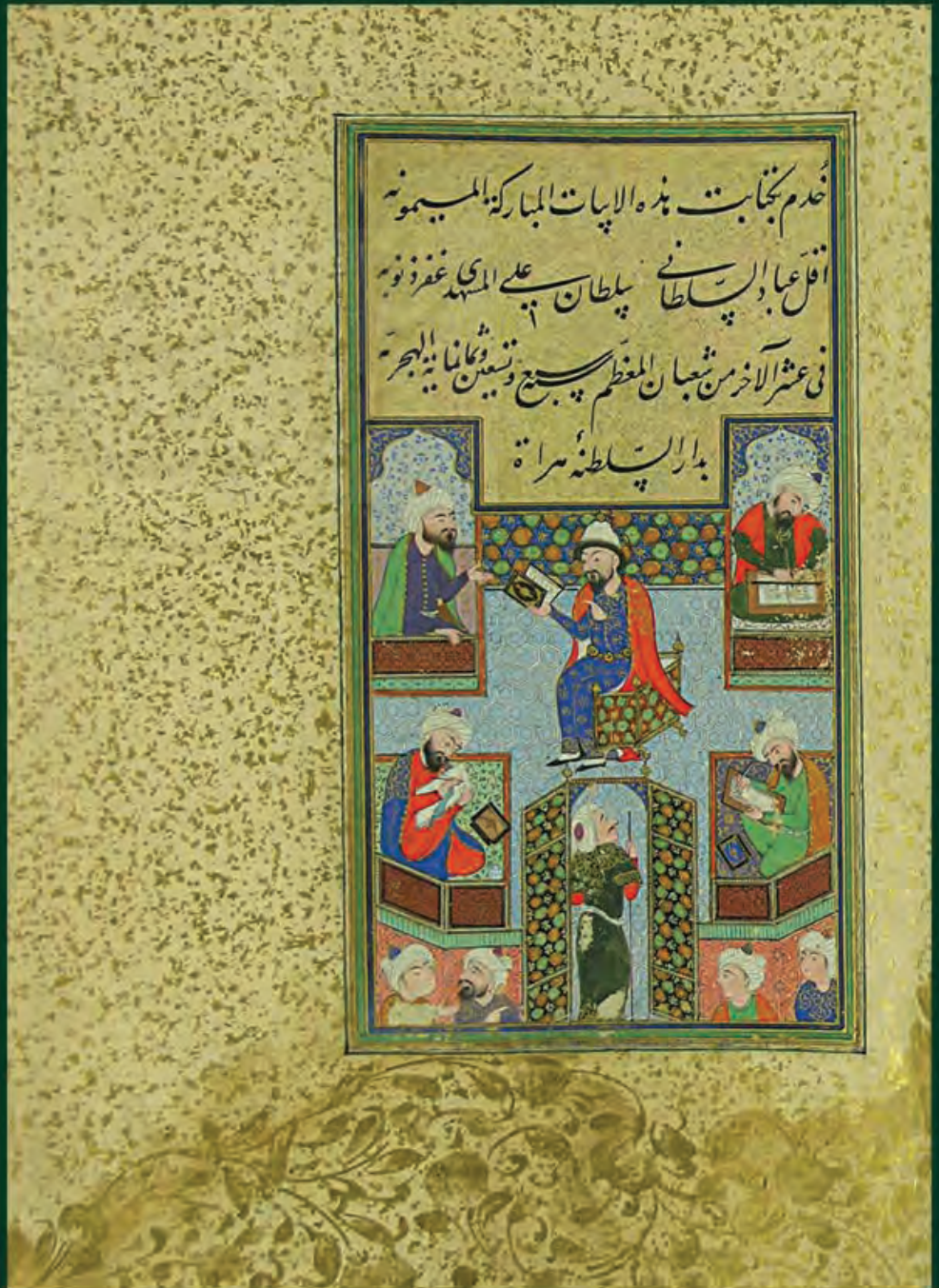

فصلنامه اطلاع‌رسانی در حوزه نقد و تصحیح متون، نسخه‌شناسی و ایران‌شناسی

دوره سوم، سال ششم، شماره یکم و دوم، بهار - تابستان ۱۴۰۰ [انتشار: زمستان ۱۴۰۱]

سرخسختن: سنگ زیرین آسیای تحقیق • یک تحول آرایه محدود در زبان فارسی / علی‌اکبر صادقی • فردوسی در بارگاه سلیمان؟ / ابوالفضل خطیبی، امیر ارغوان • اقتباس مآخذ را از المباحث المشروقة فخر رازی در اسفار / سسل بوندارادا ترجمه: سید انوری، بریم مهدی مزه • دو بیت نریافته از رودکی در یک کتاب عروض و بلاغت تازه باب از پایان قرن هفتم هجری / سید محمدحسن حکیم • کتابخانه سلطنتی محمدظاهر شاه و فهرست‌نویسی نسخ خطی آن / مصوبه نظری • برگ‌های آغازین شاهنامه حاجی قوام‌الدین حسن وزیر / امیر ارغوان • آرتور اوپهام پوپ و منتعصب تلخ مزاج / اسکار رایت موسکارولا، ترجمه: هدیه رهبری • «قصص سده‌نامه‌ی» و «دقه‌ه» دو اصطلاح ناشناخته در دیوان خاقانی / سید محسن حسینی وردنهجانی • سفینه پریجر: معرفی اثری از قرن هشتم / فرزانه شکراللهی • نثر فارسی، جلد پنجم از تاریخ ادبیات فارسی / مجتهدین کیمانی • درباره یک سرت اهنی در تصحیح کتاب سلسله العارفین و تذکرة الصدیقین / عارف نوشاهی • شرح آداب خط: درباره تصحیح رساله سلطان علی مشهدی / علیزها مانسی‌نژاد • تأملی در جنگ علی بن احمد، زمان تدوین و متن چاپی آن / نوزاد حفیظ • ریشه‌شناس چه می‌کند؟ (۱۳): کمک خوارستن از متون ویدی برای اشتقاق فارسی / سید احمدرضا قاسمی‌نژاد • تأثیر و تأثر منابع سامی و مطالعات ساسانی: یک رویکرد نو / نیا جمال • آثار لطفی احمد افندی / نسرته صالحی

دکتر ابوالفضل خطیبی

(بیست و پنجم اردیبهشت ۱۳۳۹ - بیست و یکم دی ۱۴۰۱)

در همان روزی که نخستین نمونه چاپی از این شماره گزارش میراث به دستمان رسید خبر در گذشت شاهنامه پژوه و مصحح ارجمند و عزیز، دکتر ابوالفضل خطیبی، قلبمان را به درد آورد. در این شماره مقاله ارجمندی از ایشان به انتشار رسیده است و مقاله ارزشمند دیگری از ایشان نیز زینت بخش شماره سپسین این مجله خواهد بود. یادش گرامی و روانش قرین آرامش باد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۹۴ - ۹۵

فصلنامه اطلاع‌رسانی در حوزه نقد و تصحیح متون،
نسخه‌شناسی و ایران‌شناسی

دوره سوم، سال ششم، شماره یکم و دوم
بهار - تابستان ۱۴۰۰ [انتشار: زمستان ۱۴۰۱]

صاحب امتیاز:

مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب

مدیر مسئول و سردبیر: اکبر ایرانی

معاون سردبیر و سروراستار: مسعود راستی‌پور

مدیر داخلی: یونس تسلیمی پاک

طراح جلد: محمود خانی

چاپ دیجیتال: میراث

نشانی مجله:

تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بین خیابان دانشگاه و
ابوریحان، ساختمان فروردین (شماره ۱۱۸۲)، طبقه دوم.

شناسه پستی: ۱۳۱۵۶۹۳۵۱۹

تلفن: ۶۶۴۹۰۶۱۲

دورنگار: ۶۶۴۰۶۲۵۸

www.mirasmaktoob.ir
gozresh@mirasmaktoob.ir

بها: ۶۰۰،۰۰۰ ریال

روی جلد: صفحه انجامة نسخه اصلی دیوان
سلطان حسین میرزا بن منصور بن بايقرا (حک. ۸۷۳-
۹۱۱ق)، کتابت‌شده برای خود او و شامل مجموعه‌ای
از بهترین نمونه‌های نسخه‌آزایی. در تصویر روی
جلد، افزون بر انجامة (به نستعلیق سلطان‌علی مشهدی،
مورخ ۸۹۷ق در هرات) نگاره‌ای بی‌رقم ترسیم شده که
باید اثر یکی از استادان دستگاه سلطان‌حسین میرزا
باشد. حاشیه نسخه با افشان زر آراسته شده که در
بخش پایین، تشعیرسازی هم بر آن اجرا شده‌است.
هم افشانگری و هم تشعیرسازی نسخه از کهن‌ترین
نمونه‌های شناخته‌شده است.

فهرست

سرشن

سنگ زیرین آسیای تحقیق..... ۳-۴

بسمتد

یک تحوّل آوایی محدود در زبان فارسی / علی‌اشرف صادقی..... ۵-۷
فردوسی در بارگاه سلیمان؟ / ابوالفضل خطیبی، امیر ارغوان..... ۸-۱۷
اقتباس مآلصدرا از المباحث المشرقیة فخر رازی در اسفار / بیسیل یونماریاژ؛ ترجمه: سعید انواری، مریم
مهدوی مزده..... ۱۸-۳۵
دو بیت نویافته از رودکی در یک کتاب عروض و بلاغت تازه‌یاب از پایان قرن هفتم هجری /
سید محمدحسین حکیم..... ۳۶-۴۳
کتابخانه سلطنتی محمدظاهر شاه و فهرست‌نویسی نسخ خطی آن / معصومه نظری..... ۴۴-۵۳
برگ‌های آغازین شاهنامه حاجی قوام‌الدین حسن وزیر / امیر ارغوان..... ۵۴-۸۳
آرتور اوپهام پوپ و متعصّب تلخ مزاج / اسکار وایت موسکارلا؛ ترجمه: هدیه رهبری..... ۸۴-۹۰
«قصب سهدامنی» و «دهنه»، دو اصطلاح ناشناخته در دیوان خاقانی / سید محسن حسینی وردنجانی..... ۹۱-۹۴
سفینه پریحر؛ معرفی اثری از قرن هشتم / فرزانه شکراللهی..... ۹۵-۹۹

نقد و بررسی

نثر فارسی، جلد پنجم از تاریخ ادبیات فارسی / مجدالدین کیوانی..... ۱۰۰-۱۱۱
درباره یک سرقت ادبی در تصحیح کتاب سلسله العارفین و تذکرة الصّدیقین / عارف نوشاهی..... ۱۱۲-۱۱۴
شرح آداب خط؛ درباره تصحیح رساله سلطان علی مشهدی / علیرضا هاشمی‌زاد..... ۱۱۵-۱۲۱
تأملی در جنگ علی بن احمد، زمان تدوین و متن چاپی آن / فرزام حقیقی..... ۱۲۲-۱۳۳

پژوهش‌های وابسته

ریشه‌شناس چه می‌کند؟ (۱۳)؛ کمک خواستن از متون ویدی برای اشتقاق فارسی / سید احمدرضا
قائم‌مقامی..... ۱۳۴-۱۴۲
تأثیر و تأثر منابع سامی و مطالعات ساسانی؛ یک رویکرد نو / نیما جمالی..... ۱۴۳-۱۴۹

ایران در متون و منابع عثمانی

آثار لطفی احمد افندی / نصرالله صالحی..... ۱۵۰-۱۵۱

فردوسی در بارگاه سلیمان؟

ابوالفضل خطیبی

فرهنگستان زبان و ادب فارسی
abkhatib39@gmail.com

امیر ارغوان

پژوهشگر شاهنامه
arghavan@gmx.it

همسان‌انگاری‌ها، بناهای کهن و ویرانه‌هایی که نشانگر شکوه زمان عمارتشان بودند، برخی به سلیمان و برخی به جمشید منسوب می‌شدند، که از آن جمله بقایای سازه‌های هخامنشی به نام‌های «تخت جمشید» و «مقبره مادر سلیمان» نام‌بردار شدند. همچنین در ادبیات فارسی، سرزمین فارس که این بناها را در خود جای داده‌است، به «ملک سلیمان»^۲ و فرمان‌روایانشان به «وارثان ملک سلیمان» مشهور بودند. در شاهنامه برخلاف منابع تاریخی و ادبی دیگر، چنین همسان‌انگاری‌هایی بین روایات ایرانی از یک سو و روایات بنی اسرائیل در عهد عتیق و قرآن از سوی دیگر دیده‌نمی‌شود و بدیهی است که نام سلیمان در شاهنامه نیست؛ اما از اواخر قرن نهم هجری به بعد، در زمان حاکمان ترکمان آق‌قویونلو و صفوی، در آغاز برخی نسخه‌های شاهنامه که در شیراز تهیه شده‌بودند،^۳ نگاره‌هایی از بارگاه پرشوکت و شکوه سلیمان دیده‌می‌شود. در این نگاره‌های دو صفحه‌ای که تقریباً همه آن‌ها از الگوی مشابهی پیروی می‌کنند، سلیمان تنها یا همراه بلقیس^۴ بر روی تخت مجللی نشسته و درباریان، وحوش مختلف، دیوان، اجنه، پریان و فرشتگان

۲. مثلاً «ملک سلیمان» در بیت زیر از حافظ (دیوان، به‌کوشش پرویز نائل خانلری (تهران: خوارزمی، ۱۳۶۲): ۱/ ش ۳۵۱.

دلم از وحشت زندان سکندر بگرفت رخت بریندم و تا ملک سلیمان بروم
۳. البته در سده سیزدهم قمری در هندوستان به تقلید از این سبک، نسخه‌هایی دارای مجلس سلیمان تهیه شدند. از معدود نسخه‌هایی که در دوره صفویه این مجلس را در بر دارد، ولی به احتمال فراوان منسوب به مشهد است، شاهنامه قراچای خان یا شاهنامه وینزور (محفوظ در قصر وینزور انگلستان به‌نشانی RCIN 1005014) است. همه این نسخه‌ها به تأثیر از سبک شیراز مصور شده‌اند.

۴. در نسخه‌های دوران آق‌قویونلو، در صفحه دست راست، سلیمان همراه با بلقیس بر روی تختی نشسته‌اند که شیری آن را حمل می‌کند و حیوانات مختلف، پرنده‌گان و فرشتگان تخت را احاطه کرده‌اند و در صفحه دست چپ، موجودات خیالی و انسان‌ها همراه با حیواناتی دیگر دیده‌می‌شوند. اما در نسخه‌های صفوی، سلیمان و بلقیس هر یک بر روی تختی جداگانه، در دو صفحه روبروی هم نقش شده‌اند. تخت سلیمان، در فضایی باز در میان مردان، حیوانات، اجنه، دیوها و موجودات خیالی احاطه شده و آصف در سمت راست سلیمان (چپ تصویر) و پادشاه اجنه معمولاً به‌شکل انسانی بال‌دار، در سمت چپ وی نشسته‌اند. در صفحه مقابل، بلقیس معمولاً در درون کاخی بر تخت نشسته‌است و در اطرافش زنان، فرشتگان، پریان و رقاصه‌ها و نوازندگان دیده‌می‌شوند؛ نک.

BAĞCI, Serpil, "A New Theme of the Shirazi Frontispiece Miniatures: The Divan of Solomon", In: *Muqarnas*, Vol. XII, 1995, pp. 101-111.

بنا بر عهد عتیق و قرآن و تفسیرها و روایت‌ها، سلیمان نبی یکی از پادشاهان پرآوازه بنی اسرائیل بود که در سراسر ادبیات فارسی نیز به حشمت و جاه و جلال و شکوه او و بارگاه شاهی او مثل می‌زدند. سلیمان، وزیری دانشمند و آگاه داشت به نام آصف بن برخیا که همیشه ملازم او بود و همو چون اسم اعظم خداوند را می‌دانست، توانست در یک چشم به هم زدن تخت بلقیس، ملکه سبا، را نزد سلیمان حاضر گرداند. دیوان و پریان و باد و طیور و وحوش، مستخر سلیمان بودند و او زبان طیور را می‌دانست و با آنان سخن می‌گفت.^۱

می‌دانیم برخی پادشاهان بنی اسرائیل با شاهان ایرانی، به‌علت شباهت روایاتی که درباره آنان نقل شده، یکی انگاشته شده‌اند که از آن میان سلیمان با جمشید، به‌خاطر این روایات مشابه، همسان انگاشته شده‌اند: در زمان جمشید و در روزگار سلیمان مردم در آرامش و آسایش و به‌دور از بیماری می‌زیستند؛ جام جم یا جام جهان‌نمای به جمشید منسوب است و آینه جهان‌نمای به سلیمان، که هر دو جهان را در آن‌ها می‌دیدند؛ دیوان، هم در خدمت جمشید بودند و هم در خدمت سلیمان. بنا بر همین

۱. نک. یاحقی، محمدجعفر، «سلیمان»؛ در: دانشنامه زبان و ادب فارسی، زیر نظر اسماعیل سعادت (تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی، ۱۳۸۸): ۳/ ۷۳۲-۷۳۵.

دارد، در کنار تصویر شخصی که در سمت راست سلیمان نشسته، آشکارا نوشته شده است: «آصف وزیر» (ت ۳ و ۴).

۳. در دست فرد ناشناس، نه کتاب که طوماری است که او در حال نوشتن چیزی بر روی آن است و چنانچه او را آصف فرض کنیم، در مقام بالاترین مقام دولتی بعد از شاه، دستورات سلیمان را بر روی کاغذ می آورد یا گزارشی از اوضاع را به عرض شاه می رساند (نک. ت ۵).

۴. همه عناصر نگاره‌ها منبعث از قرآن و تفاسیر و احادیث و روایات است. پس نمی توان احتمال داد فردوسی، که هیچ ربطی به این روایات و احادیث ندارد، وارد تصویر شده باشد.

۵. سرانجام، مهم ترین شاهد این که نگاره‌های باشکوهی از بارگاه سلیمان با همان مرد محتشم در برابر شاه، در آغاز نسخه‌هایی غیر از شاهنامه، از جمله در نسخه‌هایی از خمسه نظامی،^۶ عجایب المخلوقات و دیوان حافظ^۷ (نک. ت ۶ و ۷) نیز آمده است. در این نسخه‌ها تردیدی نیست که فرد مورد نظر ما آصف است و همین امر نشان می دهد که فرد ناشناس در نگاره‌های شاهنامه نیز آصف است، نه فردوسی.^۸

بنابراین، از زمان ترکمانان آق قویونلو و صفویه به بعد، در آغاز برخی نسخه‌های آثار فاخر ادب فارسی، نگارگران

۶. برگی از یکی از این نسخه‌های خمسه به تاریخ ۹۶۸-۹۷۸ق/ ۱۵۶۰-۱۵۷۰م در موزه آقاخان در تورنتوی کانادا، به نشانی AKM 410 نگهداری می شود (ت ۶). برای نگاره‌های مشابه در آغاز چند نسخه دیگر از شاهنامه و خمسه نظامی و نیز فهرست برخی نسخه‌ها که این مجلس را دارند، نک. BAĞCI, op. cit.

۷. این نسخه، مورخ ۹۴۶ق/ ۱۵۳۹م، به نشانی W.631 در موزه هنر والترز در بالتیمور آمریکا نگهداری می شود.

۸. نبود هرگونه ارتباطی بین مجالس سلیمان و بلقیس در آغاز نسخه‌هایی از شاهنامه از یک سو و فردوسی و محتوای شاهنامه از سوی دیگر، از نگاه تیزبین پژوهندگان نگاره‌های شاهنامه دور نمانده است؛ مثلاً استنلی هنگام بحث درباره نگاره‌هایی که با داستان‌های شاهنامه مربوط نیستند و از منابع دیگری الهام گرفته‌اند، همین نگاره بر تخت نشستن سلیمان و ملکه سبا را مثال می آورد. نک. استنلی، تیم (Tim Stanley)، «شاهنامه کورکیان- کراوس- خلیلی»؛ در: زبان تصویری شاهنامه، به کوشش رابرت هیلنبرند (Robert Hillenbrand)، ترجمه سید داود طبایی (تهران: فرهنگستان هنر، ۱۳۸۸): ۱۷۳.

بالدار در پیرامون او نقش شده‌اند (ت ۱). در بیش تر نسخه‌ها، در سمت راست تخت سلیمان (چپ تصویر)، مردی بر روی یک صندلی، پایین تر از سلیمان نشسته و روی سلیمان به سمت اوست و با او سخن می گوید. هویت این فرد بحث‌هایی را برانگیخته است.

به تازگی فاطمه ماهوان در پایان نامه دکتری خود که به چاپ هم رسیده، درباره این نگاره به بحث پرداخته و با استناد به شواهد و قرائنی بر آن شده است که این شخص فردوسی است و آصف، وزیر سلیمان، به همراه جماعتی از جن و پری و وحوش در خدمت او ایستاده‌اند. از جمله شواهد او این که: شاخصه اصلی فرد ناشناس که در این نگاره‌ها در برابر سلیمان زانو زده، سخن‌وری و در دست داشتن کتاب است، که یادآور نگاره‌های «فردوسی و شعرای غزنه» و «فردوسی در دربار سلطان محمود» و «فردوسی و صله سلطانی» است. به گمان ماهوان، نگارگر با جایگزین کردن شخصیت معنوی سلیمان به جای سلطان محمود، قصد داشته تا بی مهری محمود نسبت به فردوسی را به فرجام نیک ختم کند و عطای معنوی را جایگزین عطای مادی سازد.^۵ اما برداشت ماهوان از این نگاره‌ها بنا به شواهد و دلایل زیر نادرست است:

۱. فرد ناشناس مخاطب سلیمان بی گمان آصف بن برخیا، وزیر نامدار اوست، نه فردوسی از زمان و مکانی دیگر. بدیهی است که در مجلس سلیمان که دیوان و وحوش و مرغان حضور دارند، حتماً باید برای آصف، که نزدیک ترین فرد به سلیمان بوده، مناسب ترین جا در نظر گرفته می شد. اگر فرد ناشناس را آصف ندانیم، در میان رجال دربار سلیمان، هیچ یک از آنان برتری ویژه‌ای بردیگری ندارند و مناسبتی هم با آصف ندارند. حتی در یکی از نگاره‌ها، غیر از فرد ناشناس هیچ مرد دیگری نیست که بتوان او را آصف فرض کرد (ت ۲).

۲. در یکی از نقاشی‌های حسین قوللر آقاسی از بارگاه سلیمان که با نگاره‌های مورد نظر ما شباهت بسیار

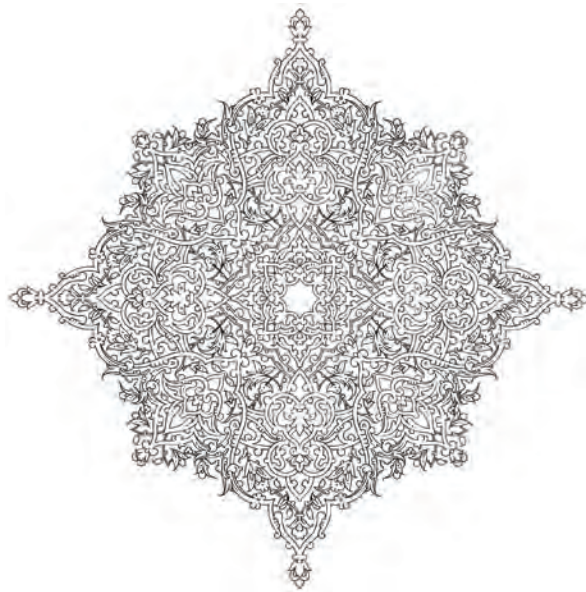
۵. ماهوان، فاطمه، شاهنامه‌نگاری: گذر از متن به تصویر (تهران: معین، ۱۳۹۵): ۲۲۲-۲۲۳.

بدون توجه به محتوای آن آثار، دو صفحه آغازین نسخه‌ها را با نقاشی بارگاه پرشکوه سلیمان و بلقیس می‌آراستند. نگارگران از این کار دو هدف مهم داشتند: یکی آن‌که می‌کوشیدند به کار خود صبغه مذهبی دهند تا نظر پادشاهان و وزرا و دیگر صاحب‌منصبانی را که بیش از گذشتگان خود اعتقادات مذهبی داشتند (یا چنین وانمود می‌کردند) جلب نمایند؛ دیگر این‌که نگارگران در نظر داشتند پادشاهان حامی خود و بارگاه آنان را چون سلیمان و بارگاه او باشکوه جلوه دهند.

احتمالاً برای پاسخ‌گوئی به علائق دینی ایرانیان آن عهد، افزون بر رواج نگاره‌های بارگاه سلیمان در آغاز نسخه‌های شاهنامه، داستان‌های جدیدی هم از تلفیق روایات ایرانی و قرآنی شکل می‌گیرد. یکی از آن‌ها روایتی است از رستم‌نامه که در دوره صفویه به نظم درآمده است. بنا بر این روایت، سلیمان، شاه ایران، کیخسرو را به یکتاپرستی فرامی‌خواند و از او می‌خواهد دین مجوسی را رها کند. پس، رستم به نمایندگی از کیخسرو به بارگاه سلیمان می‌رود تا توانایی او را بسنجد. رستم در بارگاه، چون جایی برای نشستن نمی‌یابد، سالار دیوان را از تخت خود به زیر می‌کشد و با یک ضربت او را بی‌هوش می‌کند و پس از گفت‌وگو با سلیمان به ایران بازمی‌گردد و به کیخسرو

می‌گوید: فردا صبح سلیمان را اسیر می‌کند و به ایران می‌آورد. سحرگاه، رستم روانه بارگاه سلیمان می‌شود، ولی ناگهان سرداری پرابهت و نقاب‌دار سرراه او را می‌گیرد، وی را از پشت زین برمی‌گیرد و به هوا می‌اندازد و پیش از فرود آمدن، برمی‌گیرد. سوار نقاب‌دار خود را امام علی^ع معرفی می‌کند و از رستم می‌خواهد دین مجوسی را رها کند و مسلمان شود. پس رستم به بارگاه سلیمان می‌رود و سلیمان از او می‌خواهد به ایران برگردد و کیخسرو و یلان ایران را از دین مجوسی به یکتاپرستی فراخواند، در غیر این صورت با لشکری از دیوان به ایران می‌تازد. ایرانیان درخواست سلیمان را نمی‌پذیرند و رستم راهی سیستان می‌شود و کیخسرو در برابر لشکر سلیمان تاب‌پایداری نمی‌آورد و به بلخ می‌گریزد و در غاری پنهان می‌شود که از آن پس هیچ کس او را نمی‌یابد.^۹

۹. رستم‌نامه، از سراینده‌ای ناشناس، به کوشش سجاد آیدنلو (تهران: میراث مکتوب، ۱۳۸۷): ۱-۱۷. برای یک نقاشی درباره این رویداد که رستم را در بارگاه سلیمان، همراه با آصف، نشان می‌دهد، نک. نقاشی حسین قوللر آقاسی محفوظ در موزه رضا عباسی (ت۸). برای روایت منظوم دیگری درباره سلیمان و کیخسرو، نک. زرین‌فبانه: منظومه‌ای پهلوانی و پیرو شاهنامه از عصر صفوی، از سراینده‌ای ناشناس، به کوشش سجاد آیدنلو (تهران: سخن، ۱۳۹۳) ب۵۸ به بعد. برای روایتی منثور در کهن‌ترین طومار نقالی، نک. طومار نقالی شاهنامه، به کوشش سجاد آیدنلو (تهران: به‌نگار، ۱۳۹۱): ۸۲۶-۸۳۳.

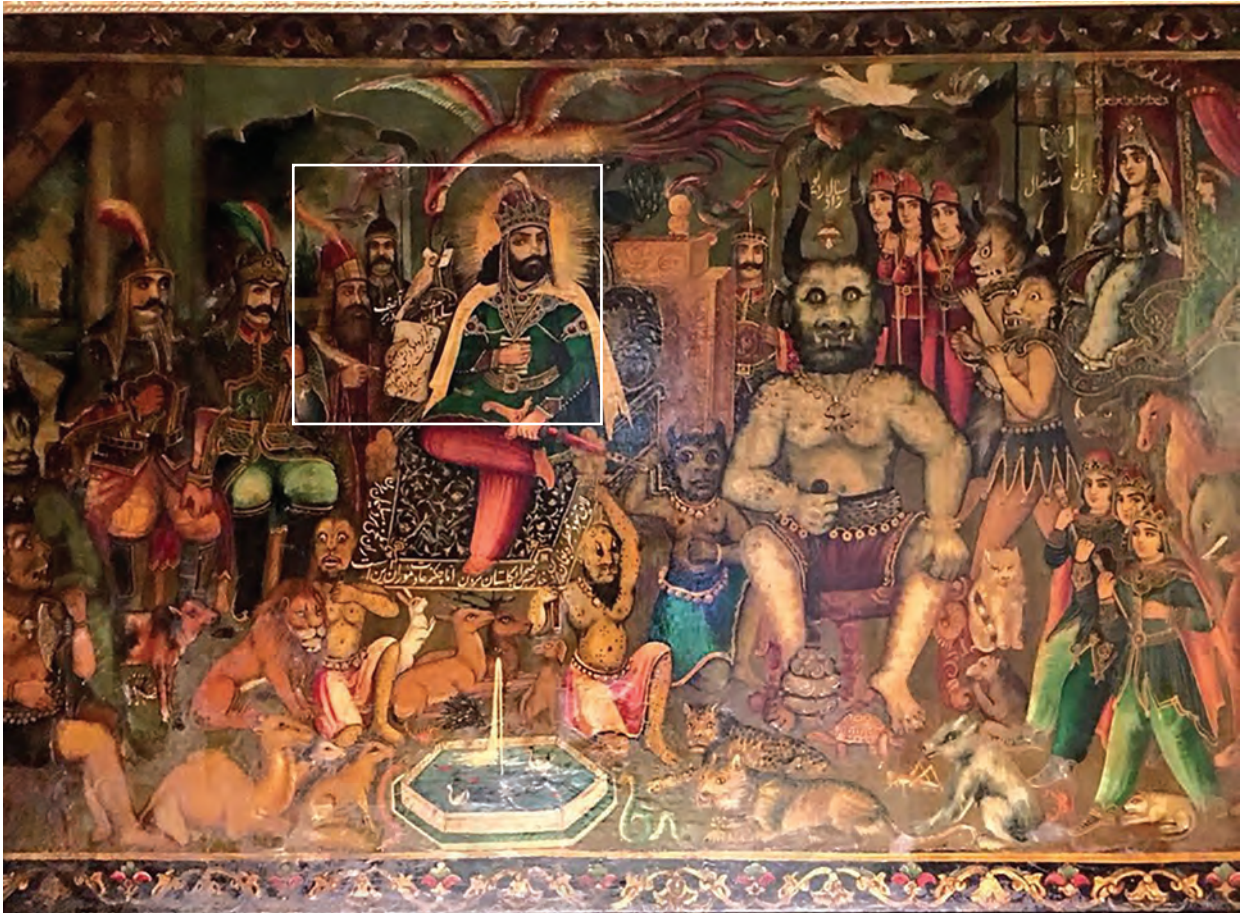

تصویر ۱: شاهنامه، به‌نشانی 334 Dom، موزه ملی سن پترزبورگ، مورخ ۹۹۲ ق.

تصویر ۲: شاهنامه قراچای خان یا شاهنامه وینزور، به‌نشانی RCIN 1005014 قصر سلطنتی وینزور انگلستان، مورخ ۵۸۰ ق.

تصویر ۳: بارگاه سلیمان، اثر حسین قوللر آقاسی، شماره ثبت ۳۸۵۹ موزه مقدم تهران.

تصویر ۴: بخشی از تابلوی بارگاه سلیمان، اثر حسین قوللر آقاسی، شماره ثبت ۳۸۵۹ موزه مقدم تهران.

تصویر ۵: شاهنامه، به‌نشانی Suppl. persan 490، موزه ملی پاریس، مورخ ۱۲۰۱۲ق.

تصویر ۵: خمسه نظامی، به‌نشانای AKM410، موزه آقاخان در تورنتو، مورخ ۹۶۸-۹۷۸ ق.

تصویر ۷: دیوان حافظ، به‌نشانی W.631 موزه هنر والترز در بالتیمور آمریکا، مورخ ۹۴۶ق.

تصویر ۸: رستم در بارگاه سلیمان، نقاشی حسین قولر آقاسی، اثر شماره ۱۸۶، ۱۱۷، موزه رضا عباسی.

Table of Contents

Editorial

Shouldering the Responsibility for Scholarship	3-4
--	-----

Articles

On a Specific Phonetic Change in the Persian Language / Ali Ashraf SADEGHI	5-7
Ferdowsi in the Court of Solomon? / Abolfazl KHATIBI, Amir ARGHAVAN	8-17
Şadrā's Use of Fakhr al-din Rāzī's <i>al-Mabāḥith al-Mashriqiyya</i> in the <i>Asfār</i> / Céile BONMARIAGE; Translated by Saeed ANVARI, Maryam MAHDAVI MAZDEH	18-35
Two Newly-Found Couplets from Rūdakī in a Newly-Discovered Book on Prosody and Rhetoric from the Late Seventh Century AH / Seyyed MohammadHosein HAKIM	36-43
The Royal Library of Muhammad Zāhir Shāh and Cataloguing its Manuscripts / Masumeh NAZARI	44-53
First Pages of the <i>Shahname</i> of Qawām al-dīn Hasan-i Wazīr / Amir ARGHAVAN	54-83
The Pope and the Bitter Fanatic / Oscar White MUSCARELLA; Translated by Hedyeh RAHBARI	84-90
<i>Qaṣab-i Si Dāmanī</i> and <i>Dah-Nuh</i> , Two Obscure Expressions in Xāqānī's Collection of Poetry / Seyyed Mohsen HOSEYNI VARDANJANI.....	91-94
<i>Safīna-yi Pur Bahr</i> (an Anthology of Opuses); a Review of a Book from the Eighth Century AH / Farzaneh SHOKROLLAHI	95-99

Reviews and Critiques

<i>Persian Prose</i> , Fifth Volume of <i>A History of Persian Literature</i> / Majdoddin KEYVANI	100-111
On Plagiarism in the Edition of <i>Silsilat al-'arīfīn wa Taḍkirat al-Şiddīqīn</i> / Arif NAUSHABI.....	112-114
<i>Sharḥ-i Ādāb-i Khat</i> (A Commentary on the Principles of Calligraphy); On the Edition of Sulṭān 'Alī-yi Mašhadī's Treatise / AliReza HashemiNejad	115-121
Reflecting on <i>Jung-i 'Alī Ibn-i Aḥmad</i> (an Anthology Compiled by 'Alī Ibn-i Aḥmad): the Date of Compilation and the Published Text / Farzam HAGHIGHI.....	122-133

Essays on Research

What Does an Etymologist Do? (13); Drawing On the Vedic Texts for the Etymology of the Persian Language / Seyyed AhmadReza QAEMI MAQAMI	134-142
The Interplay Between Semitic Sources and Sasanian Studies: a New Approach / Nima JAMALI.....	143-149

Iran in Ottoman Texts and Sources (24)

Works of Lütfi Ahmed Efendi / Nasrollah SALEHI	150-151
--	---------